

1) *Coll d'ARNAT*, poblet de cases escampades situat en un collet de l'Urgellet, uns 12 k. O. de La Vansa, cap del municipi.

PRON. MOD. Recordo que m'ho digueren igual allí i a Pradinàs (1959).

DOC. ANT. *Ipsa Collo de Arnad* 1073 (llegit a l'Arxiu de Solsona).

Segons l'ordre d'enumeració de les parròquies de l'Acte C. de la SdUrg., any 839, coincideix bastant amb la situació de la parr. *Eterrito* (PPujol, 67: *Esdéred* en el *Cpbr.* del Cart., i *Ezerred* a la còpia del segle XIII. PPujol no ha gosat suggerir-li identificació amb cap; res tampoc en M-Lübke (*BDC* XI, 4). ¿Seria aquest poblet? Prou sembla.

ETIM. Com que no es veu altra pista, pensem si s'hi relaciona; per més que sigui difícil suggerir alguna via probable de lligam lingüístic, les variants del nom en l'Acte, i la singular estructura del nom, no deixen de prestar-s'hi bastant, i, en tot cas, a fer-hi especulacions.

Dues són ben dignes de reflexió. Sembla bastant segur que hem de mirar la primera *t* de *Et-* com un cas de *-c-* mal copiada com *-t-* (lletres quasi iguals llavors i confoses a cada pas), car també és el que ha donat per entès l'escriba del S. XII, en copiar *Ezérred*. D'altra banda *rr* i *-rn-* alternen sovint en aqeixos grups pre-romans: *gavarra/gavarna, sorr-/sorna, Sadera/Sadernes*. I entre això i l'*Esdéred* del *Cpbr.*, sembla que no manquem de base per postular un **Esdérned*. Pensant, ara, en el mot català *esdernegar* i la seva parentela celtoide: *esdarnar-se*, DARNA COLLECTA, DARNICIS (*Darnius*) (*DECAT* III, 571-3; *Btr. b. Nfg.* VIII, 73), és temptadora, almenys, la possibilitat que al costat d'un celtoide **EKSDERRITO* participi fort, hi hagués un **EKSDERNATO-* part. de tipus feble; i que en *Coll d'Arnat* en tinguéssim una refecció COLLE DARNATU 'coll esdernat, coll trencat'.

2) Aquest nom es repetí en el d'un llogaret, de nom antiquat, entre Segarra i Bages, 45 k. al SSE., amb variants que coincideixen extraordinàriament, sobretot per llur alternança *-rr-/-rn-* amb les del nom present; m'és conegut només per les llistes arcaiques de parròquies del bisbat de Vic p. p. Ant. Pladevall: *Esdarnads* en la 3.ª (c. l'a. 1200), *Esdarriads* en la 1.ª (c. l'any 1100) i *Esdarnars* en la 2.ª (de data intermèdia):¹ era sufragània de Castellallat (entre Pinós i St. Mateu de Bages). La variant en *-rn-* (de la 3.ª i 2.ª) és quasi igual al nostre *-darnat* i a l'*esdarnar* i DARNA etimològics, mentre que *Esdarriads* coincideix amb l'*Esdérred* de l'Acte de la Seu i la base postulada **EKSDERRITO*.

En tot cas, aquesta repetició independent obliga a considerar ben serioses aquelles especulacions.

3) Mateixa inicial, amb vocal tònica diferent: *Arnost/-nus(t)*: «terra de Godmar presbiter, síve de *Arnost* et ad ipsa R. Torrezela» a. 1031: pels NLL d'aquesta colle. (*BABL* VII, 499) sembla que això sigui en el Maresme de Llevant² (en particular cap a Pineda, qui sap si aqueixa TURRICELLA seria la Torre de Ma-

nola); la base, tanmateix, ha de ser un NP, que apareix en la forma *Bernat Arnust*, en doc. de 1094 (*BABL* III, 552). Ara bé, és clar que aquí tenim un NP germànic: *Ernust* és NP documentat com germànic des del S. VIII, amb variants *Ernist* i *Arnast*, que Förstemann declara «sehr häufig»: palesament idèntic a l'adj. angl. *earnest*/al. *ernst* 'serios'. Després, però, n'apareixen formes més desgastades: Joan d'Ornós notari de Perpinyà a. 1396 (*RLR* XVI, 27); el *DAG* retroba aquest cognom a Vic en el S. XV, i *AlcM* allí, a Argelaguer i a Bna. Entre això i l'*Arnust* de 1094 queda el cognom *Arnús* tan comú en tot el català central. No consta aquest entre es NPP de la sèrie en *-UCIUS*, tan ben constituïda per Aebischer (*Onom.*, p. 18).

Sí que hi ha un *Dernutius*, en un doc. de 981 (Mas, N. H. *Bi. Bna.* IV, 87). Justament, però, això ens retorna a l'esfera dels noms de la sèrie *I* (recordem *Coll Darnat*); justificant així algun lligam, o els lligams amb altres noms, que ja pressentíem, sobretot de la Itàlia Superior.

Per a noms problemàtics d'allà, amb aquesta inicial, veg. les llistes de Flechia, G. Do. Serra i Rohlfes (*Stu. z. roman. Namenkunde* 130, pp. 136, 140); si bé amb molts d'aquests no hi deu haver gaire més que coincidència en la inicial.

¹ Publ. en *Osona* 1984, 70ss., i en *Bol. Arqueol. Tarrac.* 1972, 283ss. En la segona edició, Pladevall, núm. 234, sospita que sigui avui un Sant Joan *Sa-lerm* te. St. Mateu prop del d'Aguilar. Lingüísticament aquest ha de ser nom independent, potser derivat d'*erm* (amb articles aglutinats?). Passat que imaginéssim **esdern-* > *seslerm* per contaminació de l'*erm* (deguda a haver estat abandonat, ermat, el lloc antic). — ² Així és com es pot designar la part del Maresme a l'Est de Mataró; dir-ne «Alt Maresme», com ho veig ara en certs anuncis, no solament és expressar-se absurdament, sinó posar en vergonyós ridícul els administradors, que no veuen més que el mapa mural de la Vila (on aquests pobles van... a dalt!).

ARNES

Poble de la Terra Alta de Gandesa.

PRON. POP. *Arnes* Roquetes (Tort.), *árnes* a Paüls i a Horta de Sant Joan (1920); gentilici: *arnerols* a Arnes, *arnerals* a Horta (1920).

DOC. ANT. «loch d'*Arnes*» 1359 (*CoDoACA* XII, 45); *Arnes* 1346 (*BABL* II, 366); *Arnis* 1366 (*B. Hi. Ge. BAR.* II, 45).

Homònims. *Valle de Arnis*, alou prop d'Oliola, donat pel prior de Gualter a. 1169 (Arx. Solsona).

ETIM. del cat. occid. *Arna* 'rusc d'abelles'. D'ací, derivat colle. mossàrab *Raco de l'Arnatxal* a Tibi (XXIV, 161.6). Potser no hi tenen res a veure el cogn. cast. *Arniches* (saineter madrileny, n. 1866 a «Alicante»); ni els tres llog. *Arnizo* d'Astúries.

Arnis, V. *Arena* *Arnús*, -ust, V. *Arn-*